

„პარსკვლავური ომები“-ს ამერიკული იდეა და ბანიარალების პროცესი

აშშ-საბჭოთა კავშირის ურთიერთობებში სტრატეგიული თავდაცვის ინიციატივას (შტრატეგიც ეფენსე ინიციატივე) იგივე „ვარსკვლავური ომების პროგრამას ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ადგილი უკავია რონალდ რეიგანისა და მისი ადმინისტრაციის საგარეო პოლიტიკაში. ეს გახლდათ ერთგვარი პოლიტიკური, სამხედრო და ფსიქოლოგიური ზენოლა საბჭოთა კავშირზე. 1983 წლის 23 მარტს, როცა აშშ-ს პრეზიდენტმა რეიგანმა ტელევიზიით გამოსვლისას განაცხადა თავისი SI-ს პროგრამის შესახებ, რომელიც უთუოდ ამერიკის სტრატეგიულ უპირატესობას მოასწავებდა, მან შემდეგი სიტყვებით მიმართა ამერიკელ მეცნიერებს: „მე მივმართავ ჩვენი ქვეყნის მეცნიერულ საზოგადოებას, მათ, ვინც მოგვცა ბირთვული იარაღი, რათა მათ ახლა თავისი უდიდესი ნიჭი მიმართონ ადამიანის გადარჩენისა და საყოველთაო მშვიდობის უზრუნველყოფისაკენ, რომ მოგვცეთ ჩვენ ისეთი საშუალება, რომელიც ბირთვულ იარაღს გადააქცევს უძლურად და მოძველებულად“. ეს ერთ-ერთი ყველაზე გახმაურებული და საინტერესო პოლიტიკური ნაბიჯი იყო გადადგმული ვაშინგტონის მიერ ცივი ომის ესკალაციის ფონზე. თუმცა, დღესაც არ წყდება დავა იმის შესახებ, რომ იყო თუ არა სტრატეგიული თავდაცვის ინიციატივა კარგად დაგეგმილი პროპაგანდისტული პროვოკაცია, თუ რეიგანის ადმინისტრაცია სინამდვილეში აპირებდა ამ, მართლაც, ფანტასტიკური პროექტის განხორციელებას.

1983 წელი ითვლება ერთ-ერთ ყველაზე დაძაბულ და დრამატულ დროდ ცივი ომის ისტორიაში. მარტის დასაწყისში აშშ-ს პრეზიდენტმა საბჭოთა კავშირს უწოდა „ბოროტების იმპერია“. ხოლო, უკვე ორი კვირის შემდეგ დირექტივა №119-ის ამოქმედებით შემოიტანა ცნება „სტრატეგიული თავდაცვის ინიციატივა“. ეს იყო ბრძოლის წარმოების სრულიად ახალი მათემატიკური მეთოდების დანერგვა, რაც გულისხმობდა ხმელეთზე და კოსმოსურ სივრცეში ისეთი ახალი რაკეტსაწინააღმდეგო სისტემის დაყენებას, რომელიც საიმედოდ დაიცავდა ჩრდილოეთ ამერიკის მთელ ტერიტორიას და დაფუძნებული იქნებოდა ახალ ფიზიკურ პრინციპებზე, მათ შორის ბირ-

თველი ენერჯის ლაზერულ სხივად გარდაქმნის პრინციპზე. ეს თავის მხრივ საშუალებას აძლევდა აშშ-ს გაენადგურებინათ ნებისმიერი საკონტინენტთაშორისო ბირთვული რაკეტა ნებისმიერ დისტანციაზე. აღნიშნული ინიციატივა უფრო თავდაცვითი ხასიათის იყო, ვიდრე შეტევითი, თუმცა იმდენად არარეალურად გამოიყურებოდა, (მისი მიზნებისა და მეთოდების გათვალისწინებით), რომ მასმედია მას „ვარსკვლავური ომები“-ს პროგრამა უწოდა, ჯორჯ ლუკასის ცნობილი ფანტასტიკური კინოპროექტის „ვარსკვლავური ომების“ სახელწოდების მიხედვით. [7] ამ პროგრამის წარმატებით განხორციელების შემთხვევაში, საბჭოთა კავშირის მთელი ომისშემდგომი ძალისხმევა, რომ ბირთვული იარაღის საშუალებით გამხდარიყო ზესახელმწიფო და შიშის ქვეშ ჰყოლოდა მთელი ევროპა და მსოფლიოც კი, არც მეტი არც ნაკლები, – კოტრდებოდა, ვინაიდან ძირითადად ბირთვული არსენალი ანიჭებდა საბჭოთა კავშირს ზესახელმწიფოს სტატუსს.

მოსკოვი პანიკამ მოიცვა. ინგრეოდა სტრატეგიული პარიტეტი ამერიკის შეერთებულ შტატებთან. ნათელი ხდებოდა, რომ საბჭოთა კავშირს ტექნოლოგიურად აღარ შესწევდა უნარი პაექრობა გაენია ამ ურთულესი და უძვირესი პროექტისათვის. საბჭოთა ანალიტიკოსების მიერ გაკეთებული დასკვნები ფრიად შემაშფოთებლად ყლერდა: შეერთებული შტატები მიიღებენ საშუალებას დაუსჯელად განახორციელონ პირველი ბირთვული დარტყმა, დაემხოზა მთელი სამხედრო-გეოპოლიტიკური სტაბილურობა, რომელიც დამყარდა ბოლო 10 წლის განმავლობაში, ბათილდებოდა 1972 წლის შეთანხმება რაკეტსანიანალმდეგო (ΠΡΟ)-ს შესახებ, საბჭოთა კავშირი უბრალოდ დაკარგავდა ზესახელმწიფოს სტატუსს. საბჭოთა მეცნიერები ორჭოფობდნენ. მათი აზრით, სტრატეგიული თავდაცვის ინიციატივის პროგრამის განხორციელება ფაქტობრივად არარეალური იყო, მაგრამ თეორიულად 10-15 წლის შემდეგ მაინც შეიძლებოდა შექმნილიყო რაიმე მსგავსი სისტემა.

როგორც იხსენებს ოლეგ გრინევსკი (ანდროპოვთან დაახლოვებული პიროვნება), ამ განცხადებას მოჰყვა სწრაფი რეაქცია მოსკოვში. უკვე 24 მარტს ანდროპოვმა თავისთან დაიბარა საგარეო საქმეთა სამინისტროსა და ძალოვანი სტრუქტურების წარმომადგენლები, რომელთაც მოკლედ მოახსენეს ლიდერს აშშ-ს გეგმების შესახებ. ანდროპოვმა განაცხადა შემდეგი: „სიტუაცია მეტად რთულია და მე არ მინდა იგნორირება გაუუკეთო არც ერთ შესაძლებელ სცენარს - მათ შორის ეფექტური რაკეტსანიანალმდეგო სისტემის შექმნის ვარიანტსაც. იმის მიუხედავად, შეიძლება თუ არა ამ სისტემის პრაქტიკული შექმნა, SI იქცა ამერიკული პოლიტიკის რეალურ ფაქტორად და ჩვენ

არ შეგვიძლია არ გავითვალისწინოთ მოვლენების ასეთი განვითარება.“ [2, 18]

სიტუაცია მართლაც ძალზედ დაძაბული იყო. 80-იანი წლების დასაწყისში ბირთვული ბალანსი ასე თუ ისე შენარჩუნებული გახლდათ. მიუხედავად იმისა, რომ აშშ-ს უპირატესობა გააჩნდა საბჭოთა კავშირთან შედარებით საკონტინენტთაშორისო ქობინების რაოდენობაში, მოსკოვმა ძირითადი აქცენტი გააკეთა ახალ სარაკეტო სისტემებზე გაყოფადი ქობინების გამოყენებით (CC-25, CC-24). ამ სახის რაკეტებს შეეძლოთ ერთდროულად გაენადგურებინათ რამდენიმე სამიზნე ობიექტი. თუმცა, რეიგანის ადმინისტრაციამ დაიწყო რამდენიმე ძვირადღირებული სამხედრო პროექტის განხორციელება, მათ შორის „ტრაიდენტის“ ტიპის ბირთვული წყალქვეშა ნავებისა და „სტელსის“ ტიპის უჩინარი სტრატეგიული ბომბდამშენების შექმნა, ამავე დროს გადაწყდა ევროპაში განლაგებულიყო საშუალო რადიუსის ბირთვული რაკეტები „პერშინგ – 2“. ეს კი აიძულებდა საბჭოთა მხარეს განეხორციელებინა საპასუხო ღონისძიებები და გაცილებით მეტი ფინანსური საშუალებები დაეხარჯა თავდაცვაზე. [2, 19] თუ გავითვალისწინებთ იმ ფაქტსაც, რომ საბჭოთა კავშირი იმხანად უკვე ჩაბმული იყო საბრძოლო მოქმედებებში ავღანეთის წინააღმდეგ, გასაგები გახდება ის შემოფოთება, რომელიც გამოიწვია რეიგანის მხრიდან სტრატეგიული თავდაცვის ინიციატივის გამოცხადებამ.

საბჭოთა მედია გამუდმებით ამტკიცებდა, რომ SI არღვევდა უკვე არსებულ შეთანხმებებს, რომ ამერიკელები ომისთვის ემზადებოდნენ. პრესაში „გაჟონა“ ანდროპოვის სიტყვებმა – „რეიგანი არაპროგნოზირებადია“. როგორც მოგვიანებით გაირკვა, ეს „გაჟონვა“ შემთხვევითი არ ყოფილა. 1983 წლის ნოემბერში ნატოს წევრმა ქვეყნებმა სამხედრო წრთვები ჩაატარეს დასავლეთ ევროპაში. წრთვების მასშტაბურმა ხასიათმა საბჭოთა დაზვერვას შეუქმნა შთაბეჭდილება, რომ ნატო აპირებდა საბჭოთა კავშირზე თავდასხმას. მოსკოვში ეს საფრთხე რეალურად შეაფასეს და სამხედრო ძალები მზადყოფნაში მოიყვანეს. საბედნიეროდ, CI-ს აგენტურამ დროულად მოიპოვა ეს ინფორმაცია და პრეზიდენტი რეიგანი ჩააყენა საქმის კურსში. პრეზიდენტის ადმინისტრაცია დროულად დაუკავშირდა საბჭოთა ოფიციალურ პირებს და დაარწმუნა ისინი, რომ დასავლეთი ომს არ აპირებდა. სამხედრო წრთვები კი დროზე ადრე დაასრულეს. [5, 186]

ამის მიუხედავად ამერიკული სტრატეგიული თავდაცვის ინიციატივა, მოსკოვს არ აძლევდა მშვიდი ძილის საშუალებას.

საბჭოთა კავშირმა SI-ს წინააღმდეგ დარაზმა თავისი ყველა მოკავშირე და მომხრე მთელ მსოფლიოში. დაიწყო სამშვიდობო მოძრა-

ობა ლოზუნგით „არა ვარსკვლავების ომს!“ მრავალსაათიანი დემონსტრაციები იმართებოდა ევროპისა და ამერიკის ქალაქებში.

აღსანიშნავია, რომ ამერიკული მხარე ბევრ ამ ფაქტორს ითვალისწინებდა ასეთი ამბიციური პროექტის გამოცხადებისას. ეს კარგად ჩანს ერთ-ერთ დოკუმენტში, რომელიც შეიქმნა 1983 წლის 12 სექტემბერს და ჰქვია „შესაძლო საბჭოთა საპასუხო სვლები აშშ-ში სტრატეგიული თავდაცვის ინიციატივაზე“ (ossible Soviet responses to the S Strategic defence Initiative).

დოკუმენტში აღნიშნულია, რომ თუ საბჭოთა მხარე შეეცდებოდა სრულიად ახალი, ჯერ კიდევ დაუგეგმავი, სამხედრო სისტემების შექმნას და ამავე დროს არ შეწყვეტს უკვე არსებულ სამხედრო პროექტებს, ეს გამოიწვევს უზარმაზარ დანახარჯებს, რაც მძიმედ დაანეგება საბჭოთა ეკონომიკას და საბჭოთა ხელმძღვანელობა აღმოჩნდება რთული პოლიტიკური გადაწყვეტილებების წინაშე. აქვე მოცემულია მოსკოვის შესაძლო პოლიტიკური სვლების ანალიზი. მაგ: ცენტრალური სადაზვერვო სამმართველოს გათვლებით, ერთ-ერთი პირველი, რასაც მოიმოქმედებდნენ საბჭოთა ლიდერები, იქნებოდა განიარაღების მოლაპარაკებების განახლება, ამავე დროს ისინი აქტიურად ჩართავდნენ ამ პროცესში ნატოს. მოსკოვი პირდაპირ მიმართავდა ნატოს ხელმძღვანელობას და ამავე დროს განიარაღების პროცესში ჩართავდა მსოფლიო საზოგადოებას, მშვიდობის დამცავ მოძრაობებს, სამეცნიერო წრეებს. სამშვიდობო კამპანიის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პუნქტი გახდებოდა აშშ-ს დადნაშაულება, რომ სტრატეგიული თავდაცვითი ინიციატივის გამოცხადებით დაირღვეოდა სტრატეგიული შეიარაღების შემცირების შეთანხმებები ხელმოწერილი ჯერ კიდევ ბრეჟნევისა და ნიქსონს შორის 1972 წელს.

ანალიტიკოსების გათვლით, მოსკოვი აქტიურად დააყენებდა სტრატეგიული შეიარაღების ინიციატივის შეზღუდვის საკითხებს საერთაშორისო ფორუმებზე. მაგალითად, გაერო-ს განიარაღებისა და კოსმოსის კომიტეტების გენერალური ასამბლეის წინაშე, ევროპის განიარაღების კონფერენციაზე, რომელიც იგეგმებოდა 1984 წლის იანვარში. ასევე იყო ვარაუდი, რომ ანდროპოვი წამოაყენებდა კიდევ ერთ ახალ სამშვიდობო ინიციატივას, რომელიც იქნებოდა მის მიერ უკვე გამოცხადებული (1981 წელს) გეგმის გაგრძელება. 1981 წელს გენერალურმა მდივანმა იური ანდროპოვმა გაეროს წარუდგინა წინადადება, რომ აკრძალულიყო კოსმოსურ სივრცეში მოძრავი ნებისმიერი თანამგზავრის დაზიანება, განადგურება, ან მისი ფუნქციონირებისთვის ხელის შეშლა. ამერიკელების აზრით, სტრატეგიული შეიარაღების ინიციატივის გამოცხადების შემდეგ, მოსკოვი კიდევ უფრო

განავრცობდა ამ გეგმას და მოითხოვდა ნებისმიერი კოსმოსური ბაზირების სამხედრო სისტემის შექმნისა და მათი გამოცდის აკრძალვას.

ამერიკელი ექსპერტები ასკვნიდნენ, რომ მოსკოვის მიერ არჩეული აქტიური მოლაპარაკებების ტაქტიკა, მისცემდა მას საჭირო დროს, რათა შეექმნათ საკუთარი საპასუხო სისტემა აშშ-ს თავდაცვითი სისტემის წინააღმდეგ.

საინტერესოა, თუ რა იქნებოდა ძირითადი ბერკეტი საბჭოთა მხარისათვის, რათა მათ აერჩიათ უფრო აქტიური სამოქმედო გეგმა. პირველ რიგში ეს იყო ეკონომიკის სფერო, ვინაიდან შესაბამისი პროგრამის განხორციელება საბჭოთა კავშირში გამოიწვევდა წარმოუდგენელ დანახარჯებს. ამავე დროს, ისინი იძულებულნი იქნებოდნენ ჩაედოთ ისედაც ძლიერ შეზღუდული ფინანსური ინვესტიციები ძალზე ძვირ ტექნოლოგიურ სფეროში, რათა სათანადო პასუხი გაეცათ ამერიკელებისთვის. ასეთი გადაწყვეტილება ძვირადღირებული იქნებოდა არა მარტო საბჭოთა თავდაცვითი ბიუჯეტისთვის, რაც ძალზე მნიშვნელოვანია, მოსკოვი იძულებული გახდებოდა მოეხდინა სტრატეგიული ძალების სრული სტრუქტურული რეკონსტრუქცია. ამას ემატებოდა ამერიკელთა მოსაზრება, რომ საბჭოთა გენშტაბი ნაკლებად მონადინებული იყო დაეწყო მასშტაბური ცვლილებები, ვინაიდან ისინი კარგავდნენ გაცილებით მეტს, თუ აირჩევდნენ არასწორ სტრატეგიას.

როგორც ვხედავთ, ამერიკელებს საკმაოდ კარგად ჰქონდათ გათვლილი მოსკოვის შესაძლო რეაქცია სტრატეგიული თავდაცვის ინიციატივის გამოცხადებაზე, რაც კიდევ ერთხელ მეტყველებს იმ ფაქტზე, რომ ეს პროექტი არ იყო მხოლოდ პროპაგანდისტული ფანდი და პროვოკაცია.

საინტერესოა, აგრეთვე თავად ამ გრანდიოზული პროექტის შექმნის ისტორია და რონალდ რეიგანის დამოკიდებულება „ვარსკვლავური ომების“ გეგმისადმი.

სხვადასხვა მეცნიერი განსხვავებულ მოსაზრებებს გამოთქვამს იმის შესახებ, თუ როგორ ჩაისახა ეს პროექტი. ბევრი ფიქრობს, რომ რეიგანის დაინტერესება ბირთვული შეკავების პოლიტიკით დაიწყო 1967 წელს. მაშინ, ჯერ კიდევ როგორც კალიფორნიის გუბერნატორი, რეიგანი სტუმრობდა ლივერმორსკის ლაბორატორიას, სადაც შეხვდა და ამ საკითხზე ესაუბრა ცნობილ ფიზიკოსს ედუარდ ტელერს, ამერიკული წყალბადის ბომბის შემქმნელს.

საინტერესოა, რომ ზოგიერთი მეცნიერი ითვალისწინებს რა კინემატოგრაფიის დიდ გავლენას რეიგანზე, თვლის, რომ SI-ს გეგმა

შეიძლებოდა ჩამოყალიბებულიყო კინოს ზემოქმედებით. ჯერ კიდევ 1940 წელს რეიგანი თამაშობდა მხატვრულ ფილმში „მკვლელობა ჰაერში“ საიდუმლო აგენტის როლს. სცენარის მიხედვით, მისი გმირი ებრძვის ჯაშუშს, რომელიც ცდილობს გაიტაცოს მონყობილობა, რომლითაც შეიძლებოდა ნებისმიერი საჰაერო ობიექტის ჩამოგდება. როგორც აღწერილია ფილმში, ეს მონყობილობა „ახალი სუპერ იარაღი არა მარტო უზრუნველყოფს აშშ-ის უსაფრთხოებას, არამედ აქცევს მას მსოფლიო ისტორიაში ყველაზე ძლევაშემოსილ სახელმწიფოდ“.

როგორც აღნიშნავს მწერალი და ეკონომისტი მარტინ ანდერსონი 1988 წელს გამოცემულ წიგნში „რევოლუცია“, „ვარკვლავური ომების„პროექტის სურვილი რეიგანს დაებადა 1979 წლის 31 ივლისს, როდესაც ის იმყოფებოდა ჩრდილოეთ ამერიკის საჰაერო-კოსმოსური თავდაცვის მართვის ობიექტზე, შაენის მთებში, კოლორადოში. ჯერ კიდევ გუბერნატორმა, რეიგანმა ჰკითხა გენერალ ჯეიმს ჰილს, თუ რა მოხდებოდა იმ შემთხვევაში, როცა საბჭოთა კავშირი მოულოდნელად ესროდა ამერიკულ ქალაქს ერთ-ერთ საკონტინენტაშორისო ბალისტიკურ რაკეტას. ამაზე გენერალმა უპასუხა, რომ გასროლა იმ წამს დაფიქსირდებოდა და ქალაქის ხელმძღვანელობას ექნებოდა 10 წუთი, რათა მოეხდინა მოსახლეობის ევაკუაცია. სხვა რამის გაკეთება ამერიკულ მხარეს არ შეეძლო. ეს მართლაც შოკი იყო რეიგანისთვის. „ჩვენ ვხარჯავთ უზარმაზარ თანხებს ბირთვული თავდასხმის შეტყობინების სისტემების განვითარებაზე, მაგრამ მაინც არ შეგვიძლია დავიცვათ ჩვენი მოსახლეობა თავდასხმისაგან“ - აღნიშნა მომავალმა პრეზიდენტმა.

ანდერსონმა მაშინვე ჩამოაყალიბა საიდუმლო მემორანდუმი, სადაც ასაბუთებდა ახალი „რაკეტ-სანინაალმდეგო სისტემის“ შექმნის აუცილებლობას და წარუდგინა იგი გუბერნატორს. რეიგანი დაინტერესდა ამ იდეით და პრეზიდენტად გახდომისთანავე თეთრ სახლში ჩამოაყალიბა ამ პროექტის მხარდამჭერი არაფორმალური ჯგუფი, რომელსაც სათავეში ჩაუდგა მარტინ ანდერსონი, ხოლო ჯგუფის ტექნიკურ კონსულტაციებს უზრუნველყოფდა თავად ედუარდ ტელერი, რომელიც ძალზე გაიტაცა ახალმა გრანდიოზულმა იდეამ. მიუხედავად ამისა დასახული გეგმა არ სარგებლობდა მხარდაჭერით პენტაგონში. ამერიკელი სამხედროები ჩართულნი იყვნენ საკუთარი პროექტის (მობილური რაკეტები X)-ის ლობირებაში და არ სურდათ საკუთარი ძალები გაეფანტათ რალაც ნახევრად ფანტასტიკური იდეის განხორციელებაზე. შედეგად, ანდერსონის არაფორმალური სამუშაო ჯგუფი დაიშალა და მან დატოვა თეთრი სახლი.

სიტუაცია არსებითად შეიცვალა 1982 წლის დეკემბერში, როცა აშშ-ს კონგრესმა უარი უთხრა პენტაგონს ახალი X-ის ტიპის რაკეტების დაფინანსებაზე. ამიერიდან SI-ის ინიციატივა ხელში აიღო ეროვნული უსაფრთხოების მრჩეველის თანაშემწემ რობერტ მაკფარლანმა. პრეზიდენტის ადმინისტრაცია ახალ მიდგომებს ეძებდა ეროვნული უსაფრთხოების კონცეფციისადმი, საჭირო იყო რაიმე ეფექტური და სინტერესო იდეა, რომელიც მოიპოვებდა საზოგადოების მხარდაჭერას და გაამართლებდა უზარმაზარ სამხედრო ხარჯებს.

რობერტ მაკფარლანი ჯერ კიდევ ჰენრი კისინჯერმა შეამჩნია და წაიყვანა ეროვნული უსაფრთხოების საბჭოში. სწორედ კისინჯერისგან, რომელიც მისი ნამდვილი მასწავლებელი გახდა, რობერტმა აითვისა რთული სტრატეგიული კომბინაციების ხლართვა და მრავალვარიანტიანი მიდგომების შემუშავება. მაკფარლანი თვლიდა, რომ გეოპოლიტიკური სტაბილურობა სერიოზული საფრთხის წინაშე იყო. „შეიარაღების შეჯიბრი“, მისი აზრით, უფრო ადგებოდა საბჭოთა კავშირს, ვინაიდან, მიუხედავად იმისა, რომ შეერთებული შტატების ბირთვული შეიარაღება გაცილებით თანამედროვე იყო, საბჭოთა კავშირი ქმნიდა უფრო მძიმე რაკეტებს გაყოფადი ქობინების უფრო ეფექტური შეთავსებით. ამიტომ რაკეტსაწინააღმდეგო სისტემის შექმნა გადაიყვანდა „შეიარაღების შეჯიბრს“ მონინავე ტექნოლოგიების სფეროში, სადაც შეერთებულ შტატებს ამკარა უპირატესობა ჰქონდა საბჭოთა ბლოკთან შედარებით.

მოვლენების ასეთი განვითარება, ვაშინგტონის აზრით, შეაშინებდა მოსკოვს. ხოლო იმის საფრთხე, რომ საბჭოთა კავშირი შეიძლება აღმოჩნდეს „განიაარაღებული“, აიძულებს მათ დიპლომატებს გაცილებით მეტი დათმონ სტრატეგიული შეიარაღების მოლაპარაკებებზე.

SI-ის კონცეფციის შექმნაზე რეალური მუშაობა დაიწყო მას შემდეგ, რაც ამერიკის პრეზიდენტს თავდაცვის სამინისტრომ წარუდგინა საიდუმლო მემორანდუმი, სადაც ნათქვამი იყო, რომ ბირთვული ომის შემთხვევაში დაიღუპებოდა 150 მილიონი ამერიკელი. ამის შემდგომ რეიგანმა მწვანე შუქი მისცა ამ პროექტის განხორციელებას.

მუშაობა ამ პროექტზე მიმდინარეობდა საიდუმლო ვითარებაში, ვინაიდან ეშინოდათ არა მარტო ინფორმაციის გაჟონვისა, არამედ პირველ რიგში კრიტიკისა საკუთარი სპეციალისტებისა და სამხედროების მხრიდან. „ვარსკვლავური ომების“ პროგრამის შექმნაზე მუშაობდა ეროვნული უსაფრთხოების საბჭოს ვინრო ჯგუფი ადმირალ

ჯონ პოინდექსტერის (ტერმინ SI-ის ავტორი), ბობ ლინჰარდის, რეი პალოკისა და ჯორჯ კეიუორტის ხელმძღვანელობით. [2, 24]

23 მარტის ცნობილი სიტყვა კი მაკფარლანმა დანერა. აღნიშნული სიტყვა სამხედროებსა და სახელმწიფო მდივანს გასაცნობად გადასცეს 24 საათით ადრე. ყველანი ნამდვილ შოკში იყვნენ, განსაკუთრებით, სახელმწიფო მდივანი ჯორჯ შულცი, რომელსაც ეშინოდა, რომ აშშ-ს მოკავშირეები ნატოში არასწორად აღიქვამდნენ ვაშინგტონის სურვილს მოეხდინათ ამერიკის რაკეტსანინაალმდეგო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა მოკავშირეებთან შეუთანხმებლად. მაგრამ არც რეიგანმა და არც მისმა მრჩეველებმა უკან არ დაიხიეს და 23 მარტს პრეზიდენტმა გამოაცხადა სტრატეგიული თავდაცვითი ინიციატივა.

სპეციალისტები სხვადასხვა სანინაალმდეგო, თუ მხარდამჭერ აზრს გამოთქვამდნენ სტრატეგიული თავდაცვის პროგრამის მიმართ, რაც უკარგავდა მას პოლიტიკურ ასპექტს. თუმცა რეიგანი ყურადღებას არ აქცევდა მსგავს ტექნიკურ შენიშვნებს, ვინაიდან აღნიშნული პროგრამა მას არ წამოუყენებია მხოლოდ სტრატეგიული მიზნებისთვის, არამედ პირველ რიგში ბირთვული ომის თავიდან ასაცილებლად. მიუხედავად იმისა, რომ რეიგანმა მთელი თავისი პრეზიდენტობა შეაღია ამერიკის სამხედრო ძლიერებას, მათ შორის ბირთვულისას, ამავე დროს იგი იყო პაციფისტი და ოცნებობდა მსოფლიოზე ბირთვული იარაღის გარეშე. მან, როდესაც გორბაჩოვმა 1986 წლის 15 იანვარს წამოაყენა 2000 წლამდე ბირთვული იარაღის ეტაპობრივი ლიკვიდაციის პროგრამა, წამოიძახა „რას უცადოთ ასე დიდხანს“.[1, 480]

რეიგანი თვლიდა, რომ ბირთვული ომი არავის არ შეუძლია მოიგოს. მაგრამ, „მაინც, ვიდრე ბირთვული იარაღი არსებობს, ყოველთვის იქნება რისკი მისი გამოყენებისა, როგორც კი პირველი ბირთვული ჭურვი აფეთქდება, არავინ არ იცის, ეს როგორ დამთავრდება. ამიტომ ჩემი ოცნებაა ისეთი მსოფლიოს არსებობა, რომელიც თავისუფალი იქნება ბირთვული იარაღისგან“. [1, 480]

რეიგანმა თავის გამოსვლებში არა ერთხელ აღნიშნა: „ამერიკა ცალმხრივი წესით ბოლოს მოუღებს საშიშროებას ბირთვული უბედურების წინაშე, თუ დაუყოვნებლივ შეუდგება სტრატეგიული თავდაცვის ინიციატივის პროგრამის შექმნას. ამერიკის მეცნიერები ბირთვულ იარაღს მოძველებურად აქცევენ“.

23 მარტის „ვარსკვლავური ომების“ სიტყვაში რეიგანმა მისთვის დამახასიათებელი დრამატიზმით, ყურადღება გაამახვილა ბოლო წლებში საბჭოთა კავშირის სამხედრო ძლიერების ზრდაზე. იგი

შეეხო ცენტრალურ ამერიკას, კერძოდ კუბას და „პატარა კუნძულ გრენადას“ სადაც საბჭოთა კავშირს დანყებული ჰქონდა აეროდრომის მშენებლობა 3 კილომეტრიანი ასაფრენი ზოლით. პრეზიდენტმა დასვა კითხვა, თუ რა მიზნებისთვის ჭირდებოდა გრენადის აეროპორტს 3 კილომეტრიანი ასაფრენი ზოლი, ამ ქვეყანას ხომ არ გააჩნდა საკუთარი სამხედრო-საჰაერო ძალები. მინიშნება ნათელი იყო - რათქმაუნდა შეერთებული შტატების დამუქრების მიზნით. (პრეზიდენტს არ უხსენებია ის ფაქტი, რომ აეროპორტი დაპროექტებული იყო და შენდებოდა ინგლისური კომპანიის მიერ სამოქალაქო ავიაციისთვის და რომ არც პროექტი და არც მშენებლობის პროცესი არ ითვალისწინებდა სამხედრო აეროდრომის მშენებლობისათვის საჭირო კომპონენტებს: მინისქვეშა სანჯავის ავზებს, სარადარო დანადგარებს, მინისქვეშა არსენალს, პარარელურ აფრენა-დაფრენის ბილიკებს, სამხედრო თვითმფრინავების მასშტაბების ანგარებს და ა.შ.). [4, 306]

გრენადაზე ყურადღების გამახვილება გახლდათ მხოლოდ ნაწილი (არა მთავარი) პრეზიდენტის სიტყვისა. მისი არსი მიმართული იყო იმისკენ, რათა ამერიკელები დაერწმუნებინა შეიარაღების დაფინანსების გაზრდის აუცილებლობაში.

სწორედ ამ მიზანს ემსახურებოდა ჯორჯ ლუკასის მიერ კინოფანტასტიკის ჟანრში შექმნილი ფილმების „ვარსკვლავური ომებისა“ და „კოსმოსური ოდისეის“ გამოსვლა ფართო ეკრანებზე.

80-იანი წლების დასაწყისიდან პოლიფუდის კინოპროდუქციაში მნიშვნელოვან ადგილს იკავებს სამეცნიერო ფანტასტიკა. ჯორჯ ლუკასის, სტივენ სპილბერგის ძვირადღირებულ ბლოკბასტერებს არც სხვა რეჟისორების ფილმები უდებენ ტოლს. „ვარსკვლავეთის ომები“, „კოსმოსური ოდისეა 2001“, „ჯიდაის დაბრუნება“, „უცხოპლანეტელი“, „უცხო“, აი მცირე ჩამონათვალი კინოფანტასტიკისა, რომლებიც შიშთან ერთად ახალი სივრცეების ათვისების ინტერესს და ამავე დროს თანამედროვე კოსმოსური შეიარაღების შექმნის აუცილებლობასა და სურვილს აღუძრავდნენ ამერიკელ მოქალაქეებს.

სამეცნიერო ფანტასტიკაზე შექმნილი ფილმები მასტიმულირებელ როლს ასრულებენ იმ თვალსაზრისით, რომ საზოგადოებას უჩვენენ ინტერესს კოსმოსის ათვისების, ახალი ტექნოლოგიებისა და თუნდაც ცხოვრების ახლებური წესის დამკვიდრების კუთხით. კოსმოსის პრობლემებით დაინტერესებული და დამუხტული საზოგადოება შემდეგ უკვე სოციალურ დაკვეთას აძლევს მეცნიერებს გამოიკვლიონ და გაბატონდნენ კოსმოსზე, შეისწავლონ შორეული გალაქტიკები. კოსმოსიდან სავარაუდო თავდასხმის, გლობალური საფრთხის

თავიდან აცილების მიზნით კი სამხედრო უწყებამ უნდა განავითაროს თავისი პოტენციალი. ყოველივე ამას კი სამხედრო მიზნებისთვის გამოყოფილი თანხების პერმანენტული ზრდა სჭირდება. ხოლო მოსახლეობამ, ანუ გადასახადის გადამხდელებმა, უნდა იგრძნონ კოსმოსიდან მოსალოდნელი საშიშროება, გადასახადის გადამხდელი დარწმუნებული უნდა იყოს მის მიერ გადახდილი თანხის ხარჯვის სისწორეში, მოქალაქეები მუდმივად უნდა გრძნობდნენ თავდაცვისთვის გამოყოფილი თანხების ზრდის აუცილებლობას. მხოლოდ ათწლეულის გასვლის შემდგომ გახდა ცნობილი, რომ პენტაგონი დაეხმარა ლუკასს ძვირადღირებული ბლოკბასტერების შექმნაში, რათა მათი ეკრანებზე გამოსვლის შემდგომ შეექმნათ მითი ვარსკვლავური ომების გარდაუვალობაზე და მიზანმიმართულად წარემართად საზოგადოებრივი აზრის ფორმირება. [3, 33]

ამრიგად, ერთი მხრივ პრეზიდენტმა უზარმაზარი სახსრები დახარჯა იმისთვის, რათა ამერიკული სტრატეგიული არსენალის მოდერნიზება მოეხდინა და ამავე დროს, დიდი წვლილი შეიტანა ამ იარაღის უკანონოდ გამოცხადების საქმეში. ამერიკელი ხალხი თავის პრეზიდენტის მოქმედებაში იმას ხედავდა, რომ იგი, საბჭოთა კავშირისგან წამოსული საფრთხის გამო, იძულებული შეიქნა აშშ-ს თავდაცვის ასეთი მასშტაბების სიძლიერე შეექმნა.

რეიგანის მორალური ხასიათის მოწოდებები არ ახდენდა მნიშვნელოვან შთაბეჭდილებებს საბჭოთა კავშირის ხელმძღვანელობაზე, მაგრამ ისინი იძულებულნი გახდნენ უპირველეს ყოვლისა მხედველობაში მიეღოთ ამერიკის ტექნოლოგიური პოტენციალი და სტრატეგიული შესაძლებლობანი ახალი თავდაცვის სისტემისა. SI-ს პროგრამამ აიძულა საბჭოთა ხელმძღვანელობა დაბრუნებოდნენ შეიარაღებაზე კონტროლის შესახებ მოლაპარაკებას ყენევაში, რომელიც შეწყვეტილ იქნა ევროპაში საშუალო სისტემის რაკეტების განთავსების საკითხზე არსებული უთანხმოების გამო. სსრკ დათმობაზე წავიდა და დათანხმდა მოლაპარაკებების განახლებას, ვინაიდან მისთვის ნათელი გახდა, რომ იგი ვერ შეძლებდა აყოლოდა ამერიკას და წარმატება მიეღწია იმ ტექნოლოგიურ შეჯიბრში და გამონვევაში, რასაც დღის წესრიგში აყენებდა რეიგანის SI-ს პროგრამა. მაღალგანვითარებულ, ინდუსტრიულ ქვეყნებთან ახალი დაპირისპირება და მათგან გამონვევის მიღება, კარგს არაფერს უქადდა საბჭოთა კავშირს. გასათვალისწინებელი იყო ის გარემოებაც, რომ 40-წლიანმა „ცივმა ომმა“ როგორც არასდროს ისე შეაკავშირა მაღალგანვითარებული ინდუსტრიული ქვეყნები საბჭოთა კავშირის წინააღმდეგ.

საბჭოთა კავშირის ერთდროს ყველაზე დიდი მოკავშირე ჩინე-

თი, მის მიმართ საბჭოთა კავშირის აგრესიულობის გამო, დასავლეთის სახელმწიფოების მხარეზე გადავიდა. აღმოსავლეთ ევროპის ხალხებიც უკმაყოფილონი იყვნენ საბჭოთა კავშირით და ელოდნენ ხელსაყრელ შემთხვევას, რათა დაემხოთ კომუნისტური რეჟიმი თავიანთ ქვეყნებში და თავი დაეღწიათ საბჭოთა მორჩილებისთვის. ძვირადღირებული და უპერსპექტივო იყო აგრეთვე კომუნისტური მმართველობის შენარჩუნება განვითარებად ქვეყნებშიც. ანგოლიდან დაწყებული ნიკარაგუამდე ამერიკა საბჭოთა ექსპანსიონიზმს ძალზედ ძვირადღირებულს ხდიდა და მის საყოველთაო დისკრედიტაციას იწვევდა. ვერც ტექნოლოგიურ შეჯიბრს გაუძლო საბჭოთა კავშირის მოდუნებულმა და ცალმხრივად სამხედრო ყაიდაზე, მაგრამ აქაც ჩამორჩენაში და დაძაბულობაში მყოფმა საბჭოთა ეკონომიკამ. საერთაშორისო თვალსაზრისით, საბჭოთა კავშირის ავტორიტეტი გამოუსწორებლად იყო შელახული, საბჭოთა იმპერია და მისი გავლენის სფეროები კი მოდებული უკიდუგანო სივრცეს, რომლის მოვლა პატრონობის რესურსები აღარ არსებობდა. უდიდესი თანხები იხარჯებოდა მსოფლიოს სხვადასხვა რეგიონებში სატელიტური რეჟიმების დაფინანსებაზე. მხოლოდ ფიდელ კასტროს კუბას ყოველწლიურად 5-7 მილიონი დოლარი სჭირდებოდა საბჭოთა ბიუჯეტიდან დოტაციის სახით. საბჭოთა ბიუჯეტს სამხედრო ხარჯები აშშ-თან შედარებით სამჯერ მეტ ტვირთად აწვებოდა, მაშინ როცა სსრკ-ის შიდა ეროვნული პროდუქტი აშშ-ის მხოლოდ ერთი მეექვსედი იყო. საბჭოთა არმია კი 5,4 მილიონ (!) სამხედროს ითვლიდა. [5, 179] მაშინ როცა დასავლეთი იწყებდა სუპერკომპიუტერულ-მიკროჩიპულ რევოლუციას, საბჭოთა კავშირი ტექნოლოგიური განუვითარებლობის ქაობში ეფლობოდა.

გორბაჩოვი მალე დარწმუნდა ამაში და შეეცადა შიდა რეფორმების გზით და ე.წ. „პერესტროიკით“ შეეჩერებინა სოციალიზმის მსოფლიო სისტემისა და სსრკ-ს დაშლის პროცესი. სანამ ტერმინი „პერესტროიკა“ ანუ „გარდაქმნა“ გაჩნდებოდა, გორბაჩოვმა ჯერ ქვეყნის განვითარებაზე გააკეთა აქცენტი. იგი ღიად ამბობდა, რომ საბჭოთა კავშირი ბევრი მიმართულებით ჩამორჩებოდა თანამედროვე მოთხოვნებს, ამიტომ უფრო სწრაფად იყო წინსვლა საჭირო და თუ როგორ უნდა განხორციელებულიყო სწრაფი წინსვლა, ამის გასარკვევად გორბაჩოვმა საზოგადოებას „გლასტნოსტი“ ანუ „საჯაროობა“ შესთავაზა.

1985 წლის 9 სექტემბერს გაზეთ „თაიმსისთვის“ მიცემულ ინტერვიუში გორბაჩოვმა შემდეგნაირად ჩამოაყალიბა სსრკ - აშშ-ს ურთიერთობაში ძვრების აუცილებლობა. მან აღნიშნა, რომ ამ ორ

სახელმწიფოს შორის ურთიერთობაში მთავარი არის ის უდავო ფაქტი, რომ იმის მიუხედავად, „მოგვწონს ეს ჩვენ თუ არა, ჩვენ შეგვიძლია გადავრჩეთ ან დავიღუპოთ ერთად“. [1, 481] ამიტომ იგი აყენებდა მოთხოვნას „სამხედრო საქმიდან მოქმედების გადატანას მშვიდობიან ლიანდაგებზე“. სულ უფრო ნათელი ხდებოდა, რომ მსოფლიოში იმდენი შეიარაღება იყო დაგროვილი, მისი გამოყენება პლანეტას სრული განადგურება-გაქრობით ემუქრებოდა. ასეთ ვითარებაში სსრკ-ს კავშირში გაიმარჯვა საღმა აზრმა, რომ ზესახელმწიფოებს შორის აუცილებელი იყო ურთიერთობის გაუმჯობესება და კონფრონტაციის შეწყობა.

რეიგანმა წინადადებით მიმართა საბჭოთა კავშირს, შემდგარიყო რეგულარული შეხვედრები მინისტრებისა და კაბინეტის წევრების დონეზე, ამ ორი სახელმწიფოს წინაშე მდგარი ბარიერების ლიკვიდაციის საკითხების განსახილველად.

ამ ინიციატივის გაგრძელება იყო 1985 წლის 19-21 ნოემბერს გამართული რიგით პირველი, ისტორიული მნიშვნელობის შეხვედრა რეიგანსა და გორბაჩოვს შორის. ექვსი წელი იყო გასული, რაც ამ ორი ქვეყნის უმაღლესი ხელმძღვანელები არ შეხვედროდნენ ერთმანეთს.

ბირთვული განიარაღების საკითხზე საჭოთა კავშირთან მოლაპარაკების დროს ამერიკის მხარე და თვით პრეზიდენტი რეიგანი განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებდნენ საიმედო კონტროლის დამყარებას შეიარაღებაზე და უარის თქმას შეიარაღების დარგში შეჯიბრზე.

1988 წლის 7 დეკემბერს გორბაჩოვმა გაეროს სხდომაზე წარმოთქმულ სიტყვაში განაცხადა, რომ საბჭოთა კავშირი შეიარაღებულ ძალებს ამცირებდა 500 ათასი კაცი და 10 ათასი ტანკით, მათ შორის ნატოსადმი დაპირისპირებული ტანკების ნახევრით. ცენტრალურ ევროპაში მყოფი დანარჩენი ძალების რეორგანიზაცია უნდა მომხდარიყო, როგორც წმინდა თავდაცვის ხასიათის ჯარებისა. ჩინეთთან ურთიერთობის გაუმჯობესების მიზნით გორბაჩოვმა გამოაცხადა საბჭოთა ჯარის „მნიშვნელოვანი ნაწილის“ მონღოლეთიდან გამოყვანის შესახებ. ამ შემცირებასაც გორბაჩოვმა ცალმხრივი უწოდა, მაგრამ დასავლეთს მოუწოდა, რომ მასაც მიეზადა სსრკ-სთვის. პეკინმა ურთიერთობების გაუმჯობესების სანაცვლოდ გორბაჩოვს ნაუყენა სამი პირობა: ვიეტნამელების მიერ კამბოჯას ოკუპაციის შეწყვეტა, საბჭოთა ჯარების ავღანეთიდან გაყვანა და საბჭოთა ჯარების გაყვანა სსრკ-ჩინეთის საზღვრიდან. გორბაჩოვს 3 წელი დასჭირდა, თუმცა ეს პირობები მან შეასრულა.

1989 წლის ივლისში, იმის გამო, რომ ვითარება დაიძაბა პოლონეთში, უნგრეთში, ჩეხოსლოვაკიასა და აღმოსავლეთ გერმანიაში და გაძლიერდა ანტიკომუნისტური გამოსვლები, გორბაჩოვი არ წავიდა ძველი გზით და უარი თქვა „ბრეჟნევის დოქტრინაზე“, მან უარი თქვა „გავლენის სფეროებზე“, ამ ქვეყნების საშინაო საქმეებში ჩარევაზე და მათი სუვერენიტეტის შეზღუდვაზე. თუმცა, აღსანიშნავია ისიც, რომ გავლენის სფეროების ქვეყნების შენარჩუნება უკვე აღემატებოდა საბჭოთა შესაძლებლობებს და შექმნილ საერთაშორისო ვითარებაში „ბრეჟნევის დოქტრინის განხორციელება“ უკვე შეუძლებელი იყო.

1989 წელს გორბაჩოვი ჩავიდა ბერლინში, სადაც იგი შეეცადა დაეთანხმებინა ერიკ ჰონეკერი რეფორმებზე. ერთი თვის შემდეგ ბერლინის კედელი დაინგრა, ხოლო 10 თვის შემდეგ გორბაჩოვი დაეთანხმდა გერმანიის გაერთიანებასა და გაერთიანებული გერმანიის ნატოს წევრობაზე.

ამერიკას წინააღმდეგობა რომ არ გაენია და არ შეეჩერებინა თავდაჯერებული კომუნისტური იმპერია, რომელიც ისე მოქმედებდა თითქოს მას დიდი მომავალი გააჩნდა, როცა მთელი მსოფლიოს ხალხებს და ხელისუფალთ აიძულებდა ერწმუნათ ამ მომავლის სინამდვილე, მაშინ როცა ომის შემდგომ ევროპაში ცალკეული კომუნისტური პარტიები ერთიანობაში ანგარიშ გასაწევ ძალას წარმოადგენდა, შესაძლებელი იყო მათ მართლაც რაიმე გამოსვლოდათ. ბერლინის ირგვლივ არსებული კრიზისი ვერ გადაწყდებოდა, თუმცა შესაძლო იყო მსგავსი პრობლემათა რიცხვის გაზრდა. პოსტვიეტნამური ტრამვის მართებულად გამოყენებით, კრემლმა თავისი მარიონეტული ძალები გაგზავნა აფრიკაში, ხოლო საკუთარი ჯარი ავღანეთში შეიყვანა. საბჭოთა კავშირს შეეძლო კიდევ უფრო ამპარტავნული თავდაჯერებულებით ემოქმედა, რომ არა აშშ-ს მიერ გლობალური წონასწორობის დაცვა და დემოკრატიული საზოგადოების მიმართ დახმარების ხელის გამართვა. ვაშინგტონს თავის თავი რომ არ დაენახა ძალთა ბალანსის დაცვის ერთ ერთ შემადგენელ ნაწილად, პროცესი მეტად მტიკივნიული და გართულებული გახდებოდა. თუმცა, ყოველივე ამან მოითხოვა ამერიკელების მხრიდან უპრეცედენტო თავდადება და ამავე დროს კრეატიულობაც. რეალობას შეესაბამება ის ფაქტი, რომ სწორედ ამერიკამ შეინარჩუნა ძალთა გლობალური წონასწორობა და შესაბამისად მშვიდობა მსოფლიოში. [6, 802]

ზბიგნევ ბჟეზინსკის ანალიზით, 80-იანი წლების მასშტაბურმა ამერიკულმა სამხედრო მშენებლობამ და სტრატეგიული თავდაცვითი ინიციატივის გამოცხადებამ ძლიერ იმოქმედა მოსკოვზე და გამოიწვია

საბჭოთა რესურსების მნიშვნელოვანი დაძაბვა, სწორედ ამიტომ გორბაჩოვი ასე აქტიურად ჩაერთო სამშვიდობო მოლაპარაკებებში. [2, 25]

მიუხედავად იმისა, რომ „ვარსკვლავური ომების“ პროგრამა განუხორციელებელი დარჩა და მეტიც, ვერც ვერასოდეს განხორციელდებოდა ისეთი სახით, როგორც თავდაპირველად იყო გამოცხადებული, მან მაინც მნიშვნელოვანი კვალი დატოვა ადამიანთა მეხსიერებაში და გავლენა იქონია მსოფლიო პოლიტიკურ მოვლენებზე. ში-ის პროგრამა შეიძლება ჩაითვალოს რონალდ რეიგანის რესპუბლიკური ადმინისტრაციის ერთ-ერთ უდიდეს დიპლომატიურ და პოლიტიკურ წარმატებად.

1989 წლის 11 იანვარს თავის გამოსათხოვარ სიტყვაში რ. რეიგანმა ამერიკელ ერს მიმართა შემდეგი სიტყვებით: „შეერთებულ შტატებს კვლავ პატივს ცემენ მსოფლიოში და მიმართავენ მას ხელმძღვანელობისთვის... ჩვენ გვინდოდა ჩვენი ქვეყნის შეცვლა, ამის მაგივრად კი მსოფლიო შევცვალეთ. ქვეყნები მთელ მსოფლიოში ახლა მიმართავენ თავისუფალ ბაზრებს და სიტყვის თავისუფლებას, ვინაიდან იდეოლოგიურ წარსულს ჩამოშორდნენ... დემოკრატია უზარმაზარი სიკეთეა – მას უდიდესი პროდუქტიულობა გააჩნია... ამ ათწლეულში ჩვენ დიდი გზა გავიარეთ, და ერთად ვიყავით ბობოქარ ზღვაში. ბოლოს და ბოლოს ჩვენ ერთად უახლოვდებით დანიშნულებას... და მე შემიძლია ვთქვა, რომ ჩვენ შევცვალეთ მდგომარეობა.“ [1, 483] და მართლაც, რეიგანის წინასწარმეტყველება მალევე ახდა – დაიშალა სოციალიზმის მსოფლიო სისტემა და საბჭოთა კავშირი.

დამონმებული წყაროები და ლიტერატურა:

1. ვ. ნანიტაშვილი, ამერიკის შეერთებული შტატების ასწლიანი ისტორია, თბილისი, 2002.
2. ლ. ავალიშვილი, რონალდ რეიგანი და „ვარსკვლავური ომების პროგრამა“, რონალდ რეიგანი და 1980-იანი წლების ამერიკა, თბილისი, 2005.
3. ზ. ბარდაველიძე, რეიგანი – მითი და რეალობა, რონალდ რეიგანი და 1980-იანი წლების ამერიკა, თბილისი, 2005.
4. Э. Иванян, Рональд Рейган – Хроника жизни и времени, Москва, 1991.
5. ზ. აბაშიძე, ცივი ომი – წარსული თუ დღევანდელი?, თბილისი, 2009.
6. Kissinger, „iplomacy“, 1995.
7. en.wikipedia.org/wiki/sdi.

„Star Wars“ – Beginning of the Disarmament Process Between the United States of America and the Soviet Union

Summary

This article analyzes the US government program that implied ground- and space-based systems to protect the nation from attack by strategic ballistic missiles. The initiative focused on strategic defense rather than the prior strategic offense doctrine of mutual assured destruction (MAD). The ambitious initiative was "widely criticized as being unrealistic, even unscientific" as well as for threatening to destabilize MAD and re-ignite "an offensive arms race".

On March 23, 1983, Reagan gave a speech on "peace and national security" which was broadcast nationwide. With this speech Reagan proposed the Strategic Defense Initiative (SDI), popularly referred to as "Star Wars".

Of course, preserving deterrence was not the only purpose of the program and it would be also incorrect to regard SDI as a ridiculous "Reagan fantasy", in fact it supported national security, put the Soviet Union under technological, psychological and economic pressure and established an entirely new type of relationship between America and the Soviet Union.

Politically and diplomatically "Star Wars" was successful. It brought Russians back to the strategic -arms talks, they had abandoned.

Judging from historical perspective, it should be mentioned, that the program achieved the ultimate goal of eliminating the threat posed by strategic nuclear missiles, nuclear war was prevented, and the first strategic weapons reduction treaty was signed shortly after the proposal of SDI. Moreover, relations between the Soviet Union and America improved significantly.